

Samiska gudinnor

Gudinnor styrde människors öden under hela livet. Merparten av de skriftliga uppteckningarna om dem kommer från det sydsamiska området.

Máttaráhkká, Urmodern, och Máttaráhttje, Urfadern, har framför allt lämnat spår i myten där de tillsammans skapar människan. Hon skapar en kropp runt själen, som han har fört till henne.

En av Máttaráhkkás döttrar bestämmer sedan vilket kön barnet ska ha.

Sáráhkká om det blir en flicka, Juoksáhkká, bågkvinnan, om det blir en pojke.

Sáráhkká och Juoksáhkká fortsatte att skydda barnet under hela barndomen.

Máttaráhkkás tredje dotter Uksáhkká, dörrkvinnan, stod som beskyddare av barnet när det började röra sig utanför kojans. Gudinnorna behövdes - elden i ladan, den rasande bäcken och underjorden var alla hotande faror för det lilla barnet.

Sáráhkká var hela familjens beskyddare. Det var i hennes namn som barnet döptes om om det blev sjukt. De bad henne om förlåtelse när de hade tagit nattvarden i kyrkan. Sáráhkká har hängt kvar i människors medvetande länge. I vissa områden gick hon samman med den katolska jungfru Maria. Båda skyddade familjen och var någon man kunde vända sig till i nöden.

Biejvve, solgudinnan, var också beskyddande. Hon var mamma till alla djur och framför allt var renkalven under hennes beskydd. Hennes livgivande strålar och värme gjorde att grönskan regelbundet återvände på våren och gav bete åt renarna. Hon var en av alla gudomligheter som de renskötande samerna hade för att garantera renarnas välbefinnande. Även fiskande samer kunde be till henne ute på havet, för ljus och vägledning.

Sjukdom och död kan orsakas av Jábmamáhkká, dödskvinnan. I hennes rike levde de döda i en ny kropp och alla kunde ingripa i människors liv. Nåjd visste hur de skulle berätta om den farliga resan ner till Jábmamáhkkás rike i underjorden och hur de tvingades förhandla med henne för att få tillbaka själen på någon svårt sjuk person.